

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

22 decembrie 2022*

„Trimitere preliminară – Politica socială – Protecția securității și a sănătății lucrătorilor – Directiva 90/270/CEE – Articolul 9 alineatul (3) – Lucrul la monitor – Protecția ochilor și a vederii lucrătorilor – Aparate de corecție speciale – Ochelari – Achiziționare de către lucrător – Modalități de suportare a cheltuielilor de către angajator”

În cauza C-392/21

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Cluj (România), prin decizia din 12 aprilie 2021, primită de Curte la 24 iunie 2021, în procedura

TJ

împotriva

Inspectoratului General pentru Imigrări

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, doamna M. L. Arastey Sahún (raportoare) și domnii F. Biltgen, N. Wahl și J. Passer, judecători,

avocat general: doamna T. Ćapeta,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru TJ, de I. Kis, avocat;
- pentru Inspectoratul General pentru Imigrări, de M.-G. Crețu, C. Vasilache și S.-I. Voicu, în calitate de agenți;
- pentru guvernul român, de E. Gane, în calitate de agent, asistată de L. Bațagoi, consilier;

* Limba de procedură: româna.

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Garofoli, avvocato dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de A. Armenia și D. Recchia, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 14 iulie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 9 din Directiva 90/270/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor [a cincea directivă individuală în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 87/391/CEE] (JO 1990, L 156, p. 14, Ediție specială, 05/vol. 2, p. 130).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între TJ, pe de o parte, și Inspectoratul General pentru Imigrări (România) (denumit în continuare „Inspectoratul General”), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către acesta din urmă a cererii de rambursare a cheltuielilor legate de achiziționarea de ochelari, prezentată de TJ.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 89/391/CEE

- 3 Articolul 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE a Consiliului din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă (JO 1989, L 183, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 2, p. 88), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 (JO 2008, L 311, p. 1), prevede:

„Consiliul adoptă, la propunerea Comisiei, în temeiul articolului 118a din tratat, directive speciale, între altele, în domeniile enumerate în anexă.”

Directiva 90/270

- 4 Al patrulea considerent al Directivei 90/270 are următorul cuprins:

„întrucât respectarea condițiilor minime pentru asigurarea unui standard mai bun de securitate la posturile de lucru cu monitor este esențială pentru garantarea securității și stării de sănătate a lucrătorilor”.

5 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Subiectul”, prevede la alineatul (1):

„Prezenta directivă, care este a cincea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE, stabilește condițiile minime de sănătate și securitate pentru lucrul cu monitor, definit la articolul 2.”

6 Potrivit articolului 9 din directiva menționată, intitulat „Protecția ochilor și vederii lucrătorilor”:

„(1) Lucrătorii au dreptul la un test corespunzător al ochilor și vederii, efectuat de către o persoană având calificarea necesară:

- înaintea începerii lucrului la monitor;
- la intervale regulate după aceea;
- dacă simt dificultăți vizuale care s-ar putea datora lucrului la monitor.

(2) Lucrătorii au dreptul la un examen oftalmologic dacă rezultatele testului menționat la alineatul (1) indică necesitatea acestuia.

(3) Dacă rezultatele testului menționat la alineatul (1) sau ale examenului menționat la alineatul (2) indică necesitatea acestui lucru și dacă nu pot fi folosite aparate de corecție normale, lucrătorilor trebuie să li se pună la dispoziție aparate de corecție speciale, specifice lucrului în cauză.

(4) Măsurile adoptate în temeiul prezentului articol nu pot, în nici un caz, să implice lucrătorii în suportarea unor cheltuieli financiare suplimentare.

(5) Protecția ochilor și vederii lucrătorilor poate fi prevăzută ca parte a sistemului sanitar național.”

Dreptul român

7 Articolul 7 litera i) din Legea-cadru nr. 153 din 28 iunie 2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017) prevede:

„În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarea semnificație:

[...]

i) sporul reprezintă un element al salariului lunar/soldei lunare, acordat ca procent la salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare, în condițiile legii, pentru fiecare categorie de personal”.

8 Articolul 12 din capitolul II din anexa VI la această lege, intitulată „Familia ocupațională de funcții bugetare «Apărare, ordine publică și securitate națională»”, prevede:

„[...]

(2) Personalul militar, polițistii, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și personalul civil beneficiază de următoarele sporuri, în funcție de condițiile de muncă:

[...]

b) pentru condiții grele de muncă, un spor de până la 15 % din solda de funcție/salariul de funcție/salariul de bază, corespunzător timpului lucrat la locurile de muncă respective;

[...]

(3) Locurile, condițiile de muncă și operațiunile, precum și procentele de acordare se stabilesc prin ordin al ordonatorului principal de credite, în limita prevederilor din Regulamentul elaborat potrivit prezentei legi, având la bază buletinele de determinare sau, după caz, expertizare, emise de către autoritățile abilitate în acest sens.”

9 Potrivit articolului 12 din Hotărârea Guvernului nr. 1028 din 9 august 2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 710 din 18 august 2006):

„Lucrătorii trebuie să beneficieze de un examen corespunzător al ochilor și al vederii, efectuat de o persoană care are competența necesară:

a) înainte de începerea activității la ecranul de vizualizare, prin examenul medical la angajare;

b) ulterior, la intervale regulate;

c) ori de câte ori apar tulburări de vedere care pot fi cauzate de activitatea la ecranul de vizualizare.”

10 Articolul 13 din Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 prevede:

„Lucrătorii beneficiază de un examen oftalmologic, dacă rezultatele examenului prevăzut la articolul 12 arată că acesta este necesar.”

11 Potrivit articolului 14 din Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006:

„Dacă rezultatele examenului prevăzut la articolul 12 sau ale examenului la care face referire articolul 13 arată că este necesar și dacă nu se pot utiliza dispozitive normale de corecție, lucrătorilor trebuie să li se furnizeze dispozitive de corecție speciale, care să corespundă activității respective.”

12 Articolul 15 din Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 prevede:

„Măsurile luate potrivit articolelor 12-14 nu trebuie să implice în niciun caz costuri financiare pentru lucrători.”

13 Articolul 16 din Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 prevede:

„Protecția ochilor și a vederii lucrătorilor poate fi asigurată din punctul de vedere al costurilor în cadrul sistemului național de sănătate, în conformitate cu legislația în vigoare.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 14 TJ este angajat în cadrul Inspectoratului General, la Serviciul pentru Imigrări al județului Cluj (România). Acesta își desfășoară activitatea lucrând la monitor.
- 15 TJ afirmă că lucrul la monitor și alți factori de risc, precum lumina „vizibilă discontinuă”, absența luminii naturale și suprasolicitarea neuropsihică, au determinat o deteriorare puternică a vederii sale. Prin urmare, ar fi trebuit, la recomandarea unui medic specialist, să schimbe ochelarii de vedere pentru a corecta scăderea acuității sale vizuale.
- 16 Susținând că sistemul național de asigurări de sănătate român nu prevedea rambursarea sumei de 2 629 lei românești (RON) (aproximativ 530 de euro), reprezentând contravaloarea costului ochelarilor de vedere, și anume costul lentilelor, al ramei și al manoperei, TJ a solicitat Inspectoratului General să îi ramburseze suma respectivă. Această cerere a fost respinsă.
- 17 Ulterior, TJ a sesizat Tribunalul Cluj (România) cu o acțiune având ca obiect obligarea Inspectoratului General la plata sumei menționate. Această instanță a respins acțiunea pentru motivul că nu erau îndeplinite condițiile pentru obținerea rambursării solicitate, în măsura în care articolul 14 din Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 nu ar conferi dreptul la rambursarea costului unui dispozitiv de corecție special, ci numai la furnizarea unui astfel de dispozitiv dacă utilizarea sa ar fi considerată necesară.
- 18 TJ a formulat recurs împotriva acestei hotărâri la Curtea de Apel Cluj (România), care este instanța de trimitere, solicitând anularea sa și reexaminarea pe fond a litigiului.
- 19 Instanța de trimitere consideră că, pentru a soluționa litigiul aflat pe rolul său, este necesară interpretarea noțiunii de „aparate de corecție speciale”, care figurează la articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, care nu este definită de aceasta. Aceasta apreciază că noțiunea în discuție ar trebui interpretată în sensul că include ochelarii de vedere, în măsura în care aceștia sunt necesari angajatului care suferă de o deteriorare a vederii cauzate de condițiile sale de muncă.
- 20 Instanța de trimitere ridică și problema dacă aparatele de corecție speciale prevăzute la articolul 9 alineatul (3) menționat fac trimitere la aparate utilizate exclusiv la locul de muncă sau dacă pot face trimitere și la aparate care pot fi utilizate în afara locului de muncă. În această privință, ea tinde să considere că, pentru a se stabili dacă dispoziția respectivă este aplicabilă, este pertinent numai faptul de a utiliza un aparat de corecție special la locul de muncă, fiind irelevant aspectul dacă un astfel de aparat este utilizat și în afara locului de muncă.
- 21 În ceea ce privește modalitățile de furnizare a aparatelor speciale de corecție, instanța de trimitere susține că, deși este adevărat că Directiva 90/270 nu face referire în mod expres decât la furnizarea de către angajator a acestor aparate, un rezultat similar ar fi atins dacă angajatorul ar rambursa angajatului costul de achiziție a unui asemenea aparat. O astfel de soluție ar prezenta totodată avantajul de a permite angajatului să ia în timp util măsurile necesare pentru corectarea vederii sale.
- 22 În sfârșit, instanța menționată ridică problema dacă obligația de a pune la dispoziția angajaților care fac dovada necesității acestora aparate de corecție speciale este îndeplinită prin acordarea unui spor la salariu plătit în temeiul existenței unor condiții grele de muncă.

23 În aceste condiții, Curtea de Apel Cluj a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Sintagma «dispozitiv de corecție special» prevăzută de articolul 9 din Directiva [90/270] se interpretează în sensul în care aceasta nu poate consta în ochelari de vedere?
- 2) Prin sintagma «dispozitiv de corecție special» prevăzută de articolul 9 din Directiva [90/270] se înțelege numai un dispozitiv care este folosit în exclusivitate la locul de muncă/în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu?
- 3) Obligația furnizării unui dispozitiv de corecție special prevăzut de articolul 9 din Directiva [90/270] se referă exclusiv la achiziționarea dispozitivului de către angajator sau se interpretează în sens larg, respectiv include și modalitatea decontării de către angajator a cheltuielilor necesare efectuate în scopul procurării dispozitivului de către angajat?
- 4) Este în concordanță cu prevederile articolului 9 din Directiva [90/270] modalitatea acoperirii acestor cheltuieli de către angajator, sub forma unui spor general la salariu, plătit în mod permanent sub denumirea «spor pentru condiții grele de muncă»?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

24 Inspectoratul General contestă admisibilitatea întrebărilor a doua, a treia și a patra, pentru motivul că aplicarea corectă a dreptului Uniunii s-ar impune atât de evident încât nu ar lăsa loc niciunei îndoieli rezonabile.

25 În această privință trebuie amintit, astfel cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții, că numai instanțele naționale care sunt sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată au competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare, pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea sau validitatea unei norme a dreptului Uniunii, Curtea este în principiu obligată să se pronunțe. Rezultă că întrebările adresate de instanțele naționale beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă rezultă că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, dacă problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările respective (Hotărârea din 24 februarie 2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, punctul 41 și jurisprudența citată).

26 În speță trebuie subliniat, în ceea ce privește afirmația întemeiată pe claritatea dispozițiilor Directivei 90/270 care fac obiectul întrebărilor a doua, a treia și a patra, că unei instanțe naționale nu i se interzice nicidecum să adreseze Curții întrebări preliminare al căror răspuns, potrivit opiniei uneia dintre părțile din litigiul principal, nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile. Astfel, chiar presupunând că aceasta ar fi situația, cererea de decizie preliminară care cuprinde asemenea întrebări nu devine totuși inadmisibilă (Hotărârea din 24 februarie 2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, punctul 42 și jurisprudența citată).

27 Prin urmare, întrebările a doua, a treia și a patra sunt admisibile.

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 28 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270 trebuie interpretat în sensul că „aparatele de corecție specială”, în sensul acestei dispoziții, includ ochelarii de vedere și dacă, pe de altă parte, asemenea aparate se limitează la aparate utilizate exclusiv în cadrul profesional.
- 29 Potrivit articolului 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, lucrătorilor trebuie să li se pună la dispoziție aparate de corecție speciale, specifice lucrului în cauză, dacă rezultatul testului corespunzător al ochilor și al vederii, prevăzut la articolul 9 alineatul (1) din această directivă, sau al examenului oftalmologic prevăzut la articolul 9 alineatul (2) din aceasta indică necesitatea lor și dacă nu pot fi folosite aparate de corecție normale.
- 30 Este necesar să se constate că Directiva 90/270 nu definește „aparatele de corecție speciale” care figurează la articolul 9 alineatul (3) din aceasta.
- 31 Conform unei jurisprudențe constante a Curții, pentru interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de modul de formulare a acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [Hotărârea din 24 februarie 2022, Airhelp (Întârziere a zborului de redirecționare), C-451/20, EU:C:2022:123, punctul 22 și jurisprudența citată].
- 32 În primul rând, trebuie subliniat că Directiva 90/270 a fost adoptată, astfel cum reiese din titlul său, ca a cincea directivă specială, în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391, aceasta din urmă fiind ea însăși adoptată în temeiul articolului 118 A din Tratatul CEE (devenit, după modificare, articolul 153 TFUE), care urmărește promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă.
- 33 În al doilea rând, din titlul său și din articolul 1 reiese că Directiva 90/270 are ca obiect stabilirea condițiilor minime de securitate și sănătate referitoare la lucrul cu monitor. Pe de altă parte, în conformitate cu al patrulea considerent al directivei menționate, respectarea condițiilor minime pentru asigurarea unui standard mai bun de securitate la posturile de lucru cu monitor este esențială pentru garantarea securității și stării de sănătate a lucrătorilor.
- 34 În al treilea și ultimul rând, este necesar să se arate că articolul 9 din Directiva 90/270 concretizează obiectivul acesteia în ceea ce privește imperativul protejării ochilor și a vederii lucrătorilor, în special dreptul acestora din urmă de a primi aparate de corecție speciale, specifice lucrului în cauză, dacă rezultatul testului prevăzut la alineatul (1) al acestui articol 9 sau cel al examenului prevăzut la alineatul (2) al articolului 9 menționat fac necesare aparatele respective.
- 35 În această privință trebuie subliniat că articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270 face o distincție între, pe de o parte, „aparatele de corecție normale” și, pe de altă parte, „aparatele de corecție speciale, specifice lucrului în cauză”, și anume lucrul la monitor.
- 36 În ceea ce privește, *primo*, noțiunea de „aparate de corecție”, în sensul articolului 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, trebuie să se constate că acest termen a înlocuit termenul „ochelari” care figurează la articolul 9 al doilea paragraf din Propunerea de directivă a Consiliului privind

condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor (JO 1988, C 113, p. 7). Astfel, din lucrările pregătitoare ale Directivei 90/270 rezultă că „aparatele de corecție”, în sensul articolului 9 alineatul (3) din această directivă, trebuie înțelese în sens larg, ca vizând nu numai ochelarii, ci și alte tipuri de aparate susceptibile să corecteze sau să prevină dificultățile vizuale.

- 37 În ceea ce privește, *secundo*, noțiunea de „aparate de corecție normale”, în sensul articolului 9 alineatul (3) din aceeași directivă, care face trimitere la aparate care nu permit corectarea dificultăților vizuale stabilite de examenele menționate la alineatele (1) și (2) ale acestui articol 9, este necesar să se considere că, așa cum arată în esență doamna avocată generală la punctul 30 din concluzii, acestea privesc aparate care sunt purtate în afara locului de muncă și care nu sunt, așadar, legate în mod necesar de condițiile de muncă. Astfel, asemenea aparate nu servesc la corectarea unor dificultăți vizuale în raport cu munca și pot fi fără legătură specifică cu lucrul la monitor.
- 38 În ceea ce privește, *tertio*, noțiunea de „aparate de corecție speciale, specifice lucrului în cauză”, în sensul articolului 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, trebuie amintit, pe de o parte, că lucrătorii trebuie să primească astfel de aparate de corecție speciale dacă nu pot fi utilizate aparate de corecție normale pentru a corecta dificultățile vizuale constatate în urma examenelor prevăzute la alineatele (1) și (2) ale acestui articol. Prin urmare, un aparat de corecție special trebuie să vizeze în mod necesar corectarea sau prevenirea dificultăților vizuale pe care un aparat de corecție normal nu le poate corecta sau preveni.
- 39 Pe de altă parte, caracterul special al aparatului de corecție presupune ca acesta să aibă o legătură cu lucrul la monitor, întrucât servește la corectarea sau la prevenirea unor dificultăți vizuale specifice legate de o astfel de muncă și constatate în urma examenelor prevăzute la articolul 9 alineatele (1) și (2) din directiva respectivă.
- 40 În această privință, rezultă, desigur, din Hotărârea din 24 octombrie 2002, Comisia/Italia (C-455/00, EU:C:2002:612, punctul 28), că „aparatele de corecție speciale”, prevăzute la articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, privesc corectarea unor „daune deja existente”.
- 41 Totuși, după cum arată în esență doamna avocată generală la punctul 37 din concluzii, nu se poate deduce din hotărârea citată la punctul anterior, așa cum au susținut reclamantul din litigiul principal și Comisia în răspunsul la o întrebare scrisă adresată de Curte, că respectivele „daune” trebuie să fi fost cauzate de lucrul la monitor. Deși, cu ocazia examenelor menționate la articolul 9 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/270, trebuie constatate dificultăți vizuale pentru a da naștere unui drept de a primi un aparat de corecție special, în conformitate cu alineatul (3) al acestui articol, lucrul la monitor nu trebuie să fie în mod necesar cauza acestor dificultăți.
- 42 Într-adevăr, reiese în special din cuprinsul articolului 9 alineatul (1) prima liniuță din Directiva 90/270 că testul prevăzut la acest alineat poate avea loc înainte de începerea lucrului la monitor, ceea ce implică faptul că dificultățile vizuale care conduc la dreptul unui angajat de a beneficia de un aparat de corecție special, în temeiul articolului 9 alineatul (3) din această directivă, nu trebuie să fi fost cauzate în mod necesar de lucrul la monitor.
- 43 Având în vedere aceste considerații, trebuie să se constate, astfel cum subliniază în esență doamna avocată generală la punctul 39 din concluzii, că articolul 9 din Directiva 90/270 nu poate fi interpretat în sensul că impune existența unei legături de cauzalitate între lucrul la monitor și

aparitia unor eventuale dificultăți vizuale, din moment ce fiecare dintre cele trei liniuțe ale articolului 9 alineatul (1) din această directivă poate conduce la punerea la dispoziție a unor aparate de corecție speciale în temeiul articolului 9 alineatul (3) din directiva menționată.

44. Aparatele de corecție speciale în sensul acestei din urmă dispoziții vizează, așadar, corectarea sau prevenirea unor dificultăți vizuale în raport cu o activitate care implică un echipament cu monitor.
45. În speță, din decizia de trimitere reiese că reclamantul din litigiul principal și-a exercitat atribuțiile în cadrul Inspectoratului General pe echipamente cu monitor. Susținând că a fost expus, în cadrul exercitării atribuțiilor menționate, la lumină „vizibilă discontinuă”, la absența luminii naturale și la suprasolicitare neuropsihică, acesta ar fi suferit o scădere puternică a acuității sale vizuale, ceea ce a determinat medicul specialist să îi prescrie schimbarea ochelarilor de vedere, mai precis a lentilelor corectoare.
46. Or, deși nu este de competența Curții, sesizată cu titlu preliminar, ci a instanței de trimitere, să soluționeze problema dacă ochelarii de vedere a căror rambursare o solicită reclamantul trebuiau să fie calificați drept „aparate de corecție speciale”, în sensul articolului 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, este totuși necesar să se arate, pe de o parte, că reclamantul din litigiul principal a beneficiat, ca urmare a deteriorării puternice a vederii sale, de un examen oftalmologic realizat de un medic specialist, care pare să corespundă examenelor prevăzute la articolul 9 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/270.
47. Pe de altă parte, faptul că acest medic specialist a recomandat reclamantului din litigiul principal să schimbe ochelarii de vedere, mai precis lentilele corectoare, pentru a corecta deteriorarea puternică a vederii sale, pare să indice de asemenea că vechile sale lentile corectoare nu mai puteau fi utilizate pentru a-și desfășura activitatea pe echipamente cu monitor, în special din cauza dificultăților de acuitate vizuală care au fost diagnosticate la persoana în cauză. Revine însă instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă ochelarii de vedere în cauză servesc efectiv mai degrabă la corectarea dificultăților vizuale specifice activității sale decât a dificultăților vizuale de ordin general care nu sunt în mod necesar legate de condițiile de muncă.
48. Pe de altă parte, faptul că „aparatele de corecție specială”, în sensul articolului 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, trebuie să fie, în temeiul acestei dispoziții, „specifice lucrului în cauză” nu poate însemna că trebuie să fie utilizate exclusiv la locul de muncă sau în exercitarea unor sarcini profesionale, dispoziția menționată neprevăzând nicio restricție în ceea ce privește utilizarea aparatelor respective.
49. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270 trebuie interpretat în sensul că „aparatele de corecție speciale”, prevăzute de această dispoziție, includ ochelarii de vedere care vizează în mod specific corectarea și prevenirea dificultăților vizuale care au legătură cu o activitate ce implică un echipament cu monitor. Pe de altă parte, aceste „aparate de corecție speciale” nu se limitează la aparate utilizate exclusiv în cadrul profesional.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare

50. Prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări, care trebuie de asemenea să fie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 9 alineatele (3) și (4) din Directiva 90/270 trebuie interpretat în sensul că obligația de a furniza lucrătorilor în cauză un aparat de corecție special, prevăzută la această dispoziție, care revine

angajatorului, poate fi îndeplinită fie prin furnizarea directă a aparatului lucrătorului, fie prin rambursarea cheltuielilor necesare efectuate de acesta din urmă, fie prin plata unui spor general la salariu lucrătorului.

- 51 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 29 din prezenta hotărâre, lucrătorii trebuie să primească aparate de corecție speciale specifice lucrului în cauză, în conformitate cu articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, cu condiția ca examenele menționate la alineatele (1) și (2) să indice necesitatea acestora și ca aparatele de corecție normale să nu poată fi utilizate.
- 52 Trebuie, așadar, să se constate că, deși dispoziția amintită impune angajatorului o obligație care urmărește să asigure că lucrătorii în cauză primesc, dacă este cazul, un aparat de corecție special, modul în care angajatorul este ținut să își îndeplinească obligația respectivă nu reiese din textul articolului 9 din Directiva 90/270.
- 53 Trebuie totuși arătat, pe de o parte, că Directiva 90/270 stabilește, în conformitate cu articolul 1 alineatul (1), după cum s-a amintit la punctul 33 din prezenta hotărâre, doar condiții minime.
- 54 Pe de altă parte, rambursarea de către angajator a costului de achiziție al unui aparat de corecție special este conformă cu obiectivul Directivei 90/270, întrucât asigură un nivel mai bun de protecție a securității și a sănătății lucrătorilor.
- 55 De altfel, expresia „trebuie să li se pună la dispoziție”, care figurează la articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270, interpretată în lumina alineatului (4) al articolului menționat, care prevede că „măsurile adoptate în temeiul [acestui articol 9] nu pot în niciun caz să implice lucrătorii în suportarea unor cheltuieli financiare suplimentare”, nu se opune ca dreptul național să prevadă că lucrătorul poate alege, în loc să obțină direct de la angajatorul său un aparat de corecție special, să suporte costul și să obțină rambursarea ulterioară a acestuia de către angajator.
- 56 Rezultă că obiectivul articolului 9 alineatele (3) și (4) din Directiva 90/270, în măsura în care urmărește să asigure că lucrătorii primesc, fără nicio sarcină financiară, aparate de corecție speciale în caz de necesitate, poate fi atins fie direct, prin furnizarea unui astfel de aparat de către angajator lucrătorului în cauză, fie indirect, prin rambursarea costului acestui aparat de către angajator.
- 57 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se considere de asemenea că articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270 nu se opune, în principiu, ca dreptul național să prevadă că punerea la dispoziție de către angajator a unor aparate de corecție speciale lucrătorilor în cauză, impusă de dispoziția menționată, se face prin intermediul unui spor care permite lucrătorului să achiziționeze el însuși un asemenea aparat.
- 58 Este însă necesar să se sublinieze că un astfel de spor trebuie să acopere în mod necesar cheltuielile suportate în mod specific de lucrătorul în cauză pentru achiziționarea aparatului de corecție special, în temeiul articolului 9 alineatul (3) din Directiva 90/270.
- 59 În consecință, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, un spor general la salariu, plătit în mod permanent pentru condiții grele de muncă, precum cel în discuție în litigiul principal, nu pare să îndeplinească obligațiile impuse angajatorului de articolul 9 alineatul (3) menționat, în măsura în care nu pare să fie destinat să acopere cheltuielile suportate de lucrătorul în cauză pentru o asemenea achiziție.

- 60 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la a treia și la a patra întrebare că articolul 9 alineatele (3) și (4) din Directiva 90/270 trebuie interpretat în sensul că obligația de a furniza lucrătorilor în cauză un aparat de corecție special, prevăzută la această dispoziție, care îi revine angajatorului, poate fi îndeplinită fie prin furnizarea directă a aparatului respectiv de către acesta din urmă, fie prin rambursarea cheltuielilor necesare efectuate de lucrător, însă nu prin plata unui spor general la salariu lucrătorului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 61 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) Articolul 9 alineatul (3) din Directiva 90/270/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor [a cincea directivă individuală în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 87/391/CEE]**

trebuie interpretat în sensul că

„aparatele de corecție speciale”, prevăzute de această dispoziție, includ ochelarii de vedere care vizează în mod specific corectarea și prevenirea dificultăților vizuale care au legătură cu o activitate ce implică un echipament cu monitor. Pe de altă parte, aceste „aparate de corecție speciale” nu se limitează la aparate utilizate exclusiv în cadrul profesional.

- 2) Articolul 9 alineatele (3) și (4) din Directiva 90/270**

trebuie interpretat în sensul că

obligația de a furniza lucrătorilor în cauză un aparat de corecție special, prevăzută la această dispoziție, care îi revine angajatorului, poate fi îndeplinită fie prin furnizarea directă a aparatului respectiv de către acesta din urmă, fie prin rambursarea cheltuielilor necesare efectuate de lucrător, însă nu prin plata unui spor general la salariu lucrătorului.

Semnături